

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „

Pentru România şi străinătate:

Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

TELEFON N. 226

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

REDACTIA
ŞI ADMINISTRATIA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la administra-
tia. Preţul după tarif
şi învoiaş.

Manuscrisele nu se în-
napoiesc.

Un epilog al desbaterii chestiunii româneşti.

Incidentul provocat de dep. sas W. Kopony.

II.

Deputatul W. Kopony ne-a dat în discursul său, rostit în şedinţa din 20 l. c. a camerei ungare, un tablou în miniatură a ravagiilor cumplite, pe cari le-a produs în sinul Şvabiei politica de maghiarizare a guvernelor ungare. Pornind dela constatarea că datorinţa deputaţilor saşi este să se intereseze de soartea tuturor Germanilor din Ungaria, deci nu numai a Saşilor, oratorul a arătat că la aceasta îi dă dreptul nu numai discursul său de program, pe care l-a rostit în faţa alegătorilor săi din Hărman, când îi s-a imbiat mandatul de deputat, ci şi faptul că timp mai îndelungat a trăit în mijlocul Şvabilor având astfel prilej să cunoască mai de aproape suferinţele acestui popor blajin. Ţine deci ca experienţele sale făcute în această direcţie să le aducă la cunoştinţa camerei în credinţă, că prin aceasta va contribui la bunele raporturi, cari trebuie să existe între germanism şi maghiarism.

După aceasta introducere a arătat mai întâi că politica nenorocită pe terenul şcolar, politica de maghiarizare, care prin şcoala ei maghiarizatoare a rupt dela sinul familiilor patriarhale şvabeşti atâtea generaţii de copii, înstrăindu-le prin şcoala maghiară de căminul lor, de părinţii şi fraţii lor, a produs apariţia îngrijitoare psihologică, că păturile largi ale ţărânilor şvabeşti nu se mai pot înţelege în multe privinţe cu inteligenţa, care a eşit din sinul ei. Poporul şvabesc împărţit astăzi în două tabere, cari îşi stau faţă în faţă: în „ţărâni“ şi „domni“.

Dep. Kopony, relevând aceasta grozavă anomalie, a spus numai un mare adevăr, de care tocmai bărbăţii de stat ai Ungariei ar trebui să fie preocupaţi în interesul binepriceput al consolidării interne a ţării. Scriitorul acestor rânduri a avut şi el prilejul să constate această înstreinare prăpăstioasă între ţăranul şvab şi Şvabul cult trecut prin pur-

gatorul şcoalelor maghiarizatoare, pe timpul când petrecea în temniţa statului, în care erau internaţi pe acelaşi timp un ţăran şvab, condamnat la 4 luni închisoare pentru *agitaţie* la alegeri, şi un solgăbirău şvab, născut în acelaşi comitat cu ţăranul, condamnat la 3 zile pentru *duel*. Privirile duşmănoase, pe cari şi le-au aruncat aceşti doi Şvabi în timpul celor trei zile de internare împreună, n-am să le uit nici-o dată. Atât ură din partea *ţăranului* şvab faţă de şvabul *parvenit* şi atâtea dispreţ din partea acestuia faţă de şvabul „prost“, cum îl numea acel solgăbirău, mai rar am întâlnit în viaţă. Mult dacă aceşti doi fii ai *aceluiaşi* popor, născuţi în sate *învecinate*, au schimbat în timpul celor trei zile 2—3 cuvinte!

Aceasta situaţie insuportabilă, care numai folos nu poate aduce statului, a ţinut s'o releveze dep. Kopony cu prilejul desbaterii chestiunii naţionalităţilor în cameră, pentru a atrage luarea aminte a contelui Tisza, care şi-a pus de scop rezolvirea acestei mari chestiuni a ţării.

A mai arătat apoi dep. Kopony cum s'a născut legenda despre mişcarea „pangermană“ între Şvabi, fiind timbraţi după receta cunoscută toţi acei Şvabi, cari au ţinut să lămurască poporul despre drepturile limbei sale, garantate prin legea naţionalităţilor, de „pangermani“ şi „trădători de patrie“.

»După părerea mea modestă — a continuat dep. Kopony — opinia publică maghiară trebuie să vadă clar, ea trebuie să vadă, ce e posibil şi ce nu. Ce ţinteşte anume reacţiunea, care a urmat? Se urmăreşte trezirea unui popor întreg, readucerea maselor poporului la venerarea strămoşilor, la cinstirea rasei proprii, la dragostea pentru limba lor. *Acestei mişcări, care s'a pornit în sufelele şvabilor, nu se pot pune pedeci în cale.* Conducătorii acestei mişcări pot fi expuşi la neplăceri, dar mişcarea aceasta nu se poate împedea, căci *este o mişcare a inimilor, ea va progresa atât timp, până ce va concentra în jurul ei Germanismul întreg al Ungariei.*

»Şi mă întreb, este oare aceasta o nenorocire? Va produce aceasta o slăbire sau o tărie a statului ungar? *Germanismul nu constituie nicăieri pe lume o slăbire ci pretutindeni o întărire a statului* etc. etc.

Iar de încheiere dep. Kopony, fiind de credinţă că în răspunsul ministrului Tisza întrevode zorile unui viitor mai bun, ia la cunoştinţă cu plăcere răspunsul prim-ministrului.

În împrejurări cât de cât normale discursul duos al deputatului Kopony, care s'a abţinut dela orice atac mai vehement la adresa sistemului dominant de guvernare şi care a culminat în luarea la cunoştinţă a răspunsului contelui Tisza, dat la interpelarea ce îi s'a adresat în chestia tratativelor române, — ar fi trebuit să afe aprobarea tuturor factorilor legislaţiei ungare. S'a spus doar un *adevăr* atât de patent, într'o formă atât de cumpătată şi modestă, încât mai moderat şi mai circumspect nici nu se poate vorbi despre ravagiile îngrozitoare pe cari le-a produs politica nenorocită de maghiarizare într'un mare colţ de ţară...

Dar ce s'a întâmplat? Am văzut, că şeful deputaţilor saşi W. Meltzer a sărit ca muşcat de şarpe şi de dragul intereselor înguste ale celor 200,000 de saşi, reduşi la rolul de sateliţi prin căpătuieli de azi pe mâne, într'un discurs demn de compătimit, s'a lăpădat de colegul său, ca nu cumva Saşii să cadă în disgraţia atotputernicului din fruntea partidului muncii.

Atâtea lipsă de conştiinţă, atâtea nepricepere a intereselor mari ale statului şi ale neamurilor nemaghiare din Ungaria, în momente când problema rezolvirii chestiunii de naţionalităţi formează obiectul de preocupare a unei lumi întregi, mai rar s'a pomenit! Ce mare trebuie să ne apară dep. Kopony, omul de inimă, Sasul verde, conştiinţa de chemarea şi de rolul rasei germane, faţă de acel trist pigmeu, care stă astăzi în fruntea politicii oficiale săseşti!

Dar pedeapsa meritată n'a întârziat. O pedeapsă, *care trebuie să ajungă pe toţi acei cari păcătuiesc în contra neamului lor* şi care trebuie să fie un *momento* pentru poporul săsesesc şi pentru toate naţionalităţile, cari, lipsite de conştiinţă şi de demnitate, devin uneltele oarbe ale celor tari. În răspunsul, ce l-a dat Tisza dep. Ko-

pony, a vorbit cu atâtea dispreţ şi cu atâtea batjocură despre mişcarea Şvabilor şi despre rolul dep. Kopony, comparându-l cu rolul de „Dummer August“, încât ce vizaţi ar trebui să fie de piatră ca să rămăaă impasibili faţă de acest tratament, care nu e admisibil nici chiar între un stăpân şi sluga sa. Unde mai punem apoi ameninţarea pe faţă la adresa Saşilor, dacă ar cuteza cumva să aprobe cât de cât punctul de vedere, căruia i-a dat expresiune dep. Kopony!

Răspunsul cinic al contelui Tisza constituie cea mai gravă ofensă la adresa poporului săsesesc.

Ce vor face Saşii în urma tratamentului, cu care s'au ales în urma discursului dep. Kopony, este o chestie internă a lor. Suntem informaţi că deputaţii saşi au fost chemaţi pe ziua de ieri telegrafic la Budapesta, pentru a lua o hotărâre în situaţiunea dată. Se spune, că dep. Kopony va fi constrâns să iese din partidul muncii şi să-şi depună mandatul. Se mai spune, că şi dep. Rudolf Brandsch va urma colegului său Kopony.

Orice s'ar întâmpla însă, credem că în această chestiune vor avea să-şi spună cuvântul şi alegătorii saşi. Vedem cu satisfacţie, că ziarul local „Kr. Zeitung“ ia poziţie hotărâtă în această afacere, prezentând evenimentele din şedinţa de Vineri a camerei ungare ca o ofensă adusă poporului săsesesc şi în consecinţă ca o chestiune de demnitate. Avem deasemenea convingerea că şi în opinia publică săsească atitudinea deputatului Meltzer şi a prim-ministrului Tisza a aflat un viu resens, care, concentrându-se, va provoca o schimbare a politicii săseşti, dacă nu cumva îi va succede contelui Tisza prin mijloace de ordin material sau prin ameninţări şi mai drastice, să suprimere resenzul produs. Viitorul apropiat va aduce în orice caz lămurirea situaţiunii.

Pentru noi Românii păţania dep. Kopony este o strânică învăţătură. Ea ne oferă o pildă vie despre soartea tristă politică, la care poate ajunge un popor, care de dra-

gul unui traiu liniştit de pe azi pe mâne, îşi jertfeşte conştiinţa demnităţii sale şi prin ea interesele mari ale neamului său şi implicite ale ţării.

Păţania dep. Kopony să ne fie un nou îndemn pentru continuarea luptei noastre pe toată linia, pentru afirmarea noastră politică ca popor conştient de chemarea sa, care *trebuie* să fie încoronată de succesul dorit. Această luptă nu se poate înlocui prin favoruri de pe o zi pe alta — aceasta ne-o dovedeşte cu vârf împasul în care a ajuns astăzi politica oficială săsească. (b).

In Senatul român s'a terminat alaltieri seara discuţia asupra revizuirii Constituţiei. Propunerea de revizuire pusă la vot pe articole şi în total a fost admisă cu 82 voturi. Contra au fost 2 voturi.

In jurul întâinirei dintre împăratul Wilhelm şi contele Tisza. «Frankfurter Zeitung» a anunţat acum câteva zile, că împăratul Wilhelm a invitat pe contele Tisza la Viena, spre a conferi cu dânsul asupra pactului cu România. Această ştire a fost desmintită de un ziar semioficios din Budapesta. Corespondentul din Viena al ziarului din Frankfurt revine acum asupra acestei chestiuni, declarând că îşi menţine informaţiunea anterioară, anume că împăratul Wilhelm a conferit cu contele Tisza asupra chestiunii românilor din Ungaria. Corespondentul adaugă că informaţiunea „sa a jignit oarecari sensibilităţi, întru cât această ştire a putut fi interpretată în sensul că împăratul Wilhelm s'a amestecat în chestiunile interne ale Ungariei, ceea ce ar însemna că şi împăratul Franz Iosef ar putea la un moment dat să vorbească cu împăratul Wilhelm despre situaţia Polonilor (!) din Prusia. În realitate însă lucrurile se prezintă altfel, întrucât orice declaraţie făcută de împăratul Franz Iosef asupra unor chestiuni politice, e privită ca un act de stat, iar dacă împăratul Wilhelm a ţinut să se informeze asupra situaţiei românilor, acesta s'a întâmplat *desigur în timpul mesei*. De altminteri se ştie că contele Tisza nu ar tolera nici un amestec în chestiunile interne ale Ungariei, cu atât mai puţin cu cât primul

Cronica de Duminecă.

— Păreri şi impresii literare. —

Domnul D. Tomescu e un om rău. Atâţi literaţi şi literate pot s'o mărturisască aceasta cu mâna pe cruce. Criticii şi croniclei artistice şi-au spus de mult părerea despre acest om, care mănueşte un stil diabolic. Şi marele poet Corneliu Moldovanu a avut o fericită inspiraţie, când a căutat să atragă atenţia cititorilor asupra acestui fapt. Poate singura inspiraţie fericită a simpaticului cântăreţ al cetăţii soarelui.

Marele autor al »Paşilor pe Nisip«, eminentul critic Eugen Lovinescu îşi datoreşte aureola faţetă diabolică stil, iar »Poemele singurătăţii« scrise de gloriosul autor dramatic Victor Eftimiu îşi datorează căutarea tot felului de a scrie al d-lui Tomescu, graţie căruia s'ar fi rupt ceva din creasta »Cocoşului Negru«, iar atâtor porniri generoase li s'ar fi frânt aripile.

Poate năzuinţa de a dovedi lumii răutatea criticii d-lui Tomescu l-a făcut pe d. Victor Eftimiu să scrie superbă piesă »Ave Maria«. Alături de piesele cu nume mondial ale d-lui Emil Nicolau, această piesă ar fi o adevărată perla a literaturii noastre dramatice — dacă autorul ei s'ar fi sculat un pic mai de dimineaţă şi nu l-ar fi luat Leoncavallo înaintea cu al său *Pagliacci*.

Dar, ce-are a face că în *Ave Maria* găsim aceleaşi personaje, aceiaşi intrigă şi aceiaşi acţiune ca în *Pagliacci*? În piesa d-lui Eftimiu găsim şi tipuri noi. Nu este interesant un bărbat care, în faţa nevestei sale, povesteşte doamnelor şi domnişoarelor senzaţia ce o simte cu ori-ce nouă conchistă? Nu este interesantă o domnişoară căreia i se aprind călcăiele după un cabotin bufon? Cred că da. Aici cred eu că trebuie căutat meritul cel mare al părintelui lui »Achim« — ştiţi piesa cetită cu glas argintiu şi stropită cu vin de Tokay, pe care d. Dr. I. Broşu a ascultat-o mai cu evlavie decât un capitol din »Pedeapsa celor răi« a fericitului Augustin.

Vorbind despre »Poemele singurătăţii«, d. Tomescu spunea că în piesa d-lui Eftimiu este aceiaşi operaţie pe care o fac străngătorii de muciuri: fumează tutunul din ţigările fumate de alţii. Atâtea numai că d. Eftimiu la o ţigară care cuprinde tutun de cea mai inferioară calitate adaugă un carton cu marginile aurite, încât ţigara capătă numai decât un prestigiu înşelător, care te-ar face să uii că originea ei se găseşte într'un muc ridicat de pe stradă.

D. Tomescu e un om rău. Căci aplicând formula d-sale la opera dramatică a scriitorului de care vorbim, ar urma că în »Raposzi« e tutun din mucurile de ţigări jale lui Alexandri şi Eminescu, în »Inşătră-te mărgărite« tutun din mucurile tuturor cari au scris

la noi poveşti versificate, plus din lu-leaua nemţilor cu panoramele. În »Ave Maria« mucuri italiene, iar în »Cocoşul Negru« ceva internaţional, autorul medităndu-l pe bulevardele Parisului. Şi asta nu-l adevărat. Întrebaţi pe editorul celor trei piese de curând tipărite în biblioteca teatrală. Întrebaţi-l chiar pe d. Dr. I. Broşu. Dânsul ştie mai bine. Le-a auzit probabil prin glasul de argint al autorului. Şi probabil, ca oaspeţii în scena din »Vieţa omului« de Andreiev, a strigat în faţa banalităţii: »Ce cinste! Ce onoare!»

De ce spun lucrurile acestea? Pentru ca să dau în vileag odată mai mult răutatea lui D. Tomescu, care a drămluit aşa de jidoveşte opera poetică a unui talent în plină activitate şi desvoltare. Pentru că acelaşi domn Tomescu scoate acum o revistă literară, care ar putea prinde şi în Ardeal, iar cetitorii trebuie să fie edificaţi asupra gustului literar al acestui domn şi al tovarăşilor săi dispuşi să pornească un fel de »Sturm und Drang« prin revista »Crai Nou«. Adaog că acelaşi grupare pornise în primăvara trecută cu aceiaşi îndrăzneală, cu aceiaşi »satire violente« »Lumina Literară«. Lumina? Lumina s'a stins curând. Căci de acela sunt lumini, ca să se stingă! Iar noi, admiratori ai artei adevărate, aşa cum ea ne este prezentată de cei urgişti de domni dela »Crai Nou« — ne mângăiem cu gândul că noul astru va fi un simplu meteor, care va cădea, cu toate

că e simbolul candidaţilor naţionalişti la toate alegerile.

Nimic mai neplăcut decât să spui adevărul într'o societate, în care sunt, graţie lipsei de cultură, atâtea de agreate complimentele. Te strecuri atâtea de uşor, câştigi atâtea simpatii într'un mediu mediocru, spunând cuvinte de laudă, incurajând pornirile inconştienţilor, măgulind vanităţile inteligenţelor reduse. La terasă sunt exemplare de indivizi, cari, prinând atenţie slabă, omenească, trăsesc binişor, îşi consumă dejunul şi şvarţul, îşi fumează taticos ţigara, ştiind bine că un compliment, o laudă exagerată la adresa unui autor sau actor, care trebuie să intre cât de curând — le va achita acestea toate. Dar să încerce consumatorul să fie sincer. Deci nu credem că va avea zile multe »Crai Nou«.

E drept că, mergând pe această cale, avem atâţi goiui, atâţi luceferi. Dar atâtea Casandre ne spun că orbăcăm în întunerec. Probabil nu ne putem ridica aşa de sus, încât să fim capabili a ne lumina şi lustrui, cetind operele lui Herz, Eftimiu şi ascultând vocea divină a Floricăi Florescu, sau interpretările absolvenţilor Academiei dramatice. Capete de Valahii Vorba domnului Blezu: Să se facă cucuruzul!

Capete de Valahii! Eşti conştient că arta este intruparea în ritm, forme şi culori a prisosului tău sufletesc.

Simţi cum acest prisos te frământă şi-ţi cere haina formei. Iai condeiul şi scrii perle ca aceasta:

.....
Sânt iarăşi în parcul în care Watteau
Surăde pavanelor duse
Dar unde-i mireasma de flori şi de fân!.

.....
In Luxemburg plouă. Nu-i nimeni, nu-i nimeni,
Verlaine, melancolic, sub cerul ploios
Visează o rasă de aur,
Banville melancolic visează...

.....
Palatul din suflet mi-l văd ruinat,
Grădina din mine o stinsă;
Creşteau altădată garoafe şi crini,
Acum mătrăgună şi trestii;
Pe turn falsăise un steag luminos
Acuma o tuă de zdronje.

.....
Se rupe din mine un cântec senin
Zădărnice se înalţă... zădărnice...

.....
Reginile Franţei se 'neacă în plâns,
Aduceţi fanfare! fanfare!
Reginile Franţei se 'neacă în plâns.
Verlaine melancolic oftează...

.....
Parisul... Parisul... Parisul e mort
E moartă şi viaţa mea nouă...
Aprindeţi mirezme trecutului mort:
Parisul... Parisul... Parisul e mort
Şi plouă... şi plouă... şi plouă...

(Victor Eftimiu)

Ai scris-o. Ai iscălit-o. Şi când colo vine ţărânoilul cinic şi te 'ntreabă că nu-i cumva vorba despre vre-o tuţă de Veneţia? Şi vine ignorantul şi-ţi completează sfârşitul astfel:

ministru e convins că s'a ocupat cu toată seriozitatea de chestiunea românilor.

In ceea ce privește pretențiunile exagerate ale românilor, formulate sub indemnul unei influențe din afară, menite de a înstrăina România de Tripla Alianță, Ungaria nu le va putea satisface dacă vrea să rămână un stat unitar. Aceasta se știe la Berlin și în cercurile diplomației germane.

Acest articol, cam confuz, pare inspirat de cercuri, cari stau aproape de Tisza.

Știri politice interne. In mod semnificativ se anunță, că *Monitorul Oficial* va publica în noul de azi legea de presă sancționată de Maj. Sa.

— Înainte de Paști camera va fi convocată pentru a lua la cunoștință rescriptul regal, prin care se închide sesiunea a IV-a a parlamentului. Noua sesiune se va deschide în ședința camerei, care va fi convocată pe 22 Aprilie n.

— Delegațiunile se vor întruni la Budapesta în 28 Aprilie n. și vor fi deschise de Maj. Sa Monarhul.

Afară din Croația! Din Zagreb se dă știrea, că oficialii maghiari dela căile ferate croate sunt scoși din Croația și înlocuiți cu oficiali croați. Ziarele șoviniste lamentază, că oficialii aceștia au fost cu toții buni maghiari și ei singuri au reprezentat maghiarismul în Croația.

Noi întrebăm însă ce are a face maghiarismul în o țară cu autonomia și limba ei proprie?

O întâlnire între împăratul Wilhelm și țarul Rusiei. Correspondentul din Petersburg al ziarului „Le Matin” anunță că împăratul Wilhelm se va întâlni în cursul verii cu țarul Rusiei. Locul întâlnirii încă nu se cunoaște.

Budgetul comun. Din Viena se anunță, că în ministerul comun de finanțe s'a terminat proiectul budgetului comun. Acesta, cum s'a știe, va fi înaintat delegațiilor, cari se întrunesc în Aprilie la Budapesta. Erogațiunile comune se urcă cu 564 milioane dintre cari partea cea mai mare se folosește pentru armată. Austria contribuie la aceasta sumă cu 359 milioane, Ungaria cu 205 milioane. In bransa marinei se va prezenta un proiect pentru o nouă divizie de Dreadnoughturi. Spesele de construcție se vor împărți pe 5 ani. Un Dreadnought costă cam 70 milioane.

In general budgetul comun pe 1914—15 luând în considerare erogațiunile ordinare și extraordinare, prezintă o urcare de 1514 milioane cor.

Alegerea Banului Croației de deputat. Alături s'a făcut alegerea suplitorilor de deputat în cercul prim electoral al Zagrebului. Față de Banul opoziția a avut și ea doi candidați. Partidul Frank a cau-

*Și plouă... și... plouă... și plouă
Și crește ciuperca, ciuperca, ciuperca!*

Și doar poesia e scrisă la Paris, în 1913! Singur acest fapt ar trebui să facă să amuțescă orice ironie!

Și, nu știu cum, dar mă persecută doina asta, pe care munteanul lășos de 3 zile o tot cântă, în timp ce turma-mi de miei behăie presimțind cutitul măcelarului. Nu vorbește nici de Paris, nici de regiunile Franței, nici de măs-cărici, dar are ceva din vulcanul care trâmăntă atitea suflete necunoscut:

*Îa mai cântă, pui de cuc,
Că de-acuma, eu mă duc,
Dar la iarnă iar mă'nțorc
Să-i pui bordeiului foc
Să ardă cu-amar cu tot.
Numai vatra să rămâie
Dușmanilor de tămăie,
Că sunt mulți, arde-i-ar focu,
De nu-i mai cuprinde locu
Și sunt mulți, arde-i-ar para,
De nu-i mai cuprinde țara!*

Vezi, această poezie bătărană ne-socotită și nebagată în seamă de e-nucelii artei identificate cu frivolitatea se va răzbuna odată, aruncând tot rolanul de ridicol pe cel ce n'au știut s'o simtă și s'o înțeleagă!

R. Silviu.

dădat pe Gasparovici, și partidul Starceviciei pe Dr. Lazar Car. Alegerea a produs o vie agitație în popor și s'a făcut în mijlocul unui interes deosebit. Banul Szkerlec a fost ales deputat cu 572 de voturi, pe când Gasparovici a înrunit 300 de voturi și Dr. Car abia 33. Rezultatul alegerii a produs mare mulțumire în partidul coaliției croato-sârbe.

Războiul civil în Irlanda.

Pe când în întreaga Europă se aștepta ca grație eforturilor radicalismului englez autonomia Irlandei să devie o realitate, revolta protestanților irlandezi de origine scoțiană din provincia Ulster a creat grave dificultăți. Provincia protestantă Ulster cu o populație de 900000 locuitori se opune acordării autonomiei celor 4 milioane de irlandezi. deoarece aceasta autonomie ei nu o primesc decât ca un preluđu al separării definitive a Irlandei catolice de Anglia protestantă.

Lupta pasionată contra și pentru autonomia Irlandei a relncput și războiul civil apare la orizont. Pr testanții din Ulster și-au găsit un sprijin puternic în partidul unionist englez. Au organizat a armată de voluntari de 140.000 de tineri și bătrâni, și așteaptă ca după ce autonomia Irlandei va căpăta sancțiunea definitivă, să se opue prin forța a 140000 de puști.

Protestanții din Ulster și partidul unionist englez se opun autonomiei Irlandei din motive patriotice religioase și financiare. In rezultat însă aceste motive se reduc în mare parte la ambiția de clasă a marilor latifundiați din Ulster, cari prin autonomia Irlandei își văd micșorată cu totul dominarea seculară.

Motivul patriotic: Irlanda devenind stat autonom s'ar răsbuna contra Angliei, dând sprijin dușmanilor săi.

Motivul religios: Irlanda catolică ar inaugura o eră de intoleranță pentru protestanții d'n Ulster.

Motivul financiar. Parlamentul Irlandez, interpret al unei țări agricole, ar ignora nevoile minorității industriale protestante, provocându-se o criză care s'ar repercuta și asupra Angliei.

Argumentul cel mai puternic și totuși cel mai simplu în favoarea autonomiei Irlandei este dreptul Irlandei de a fi guvernată de irlandezi.

Irlanda a suferit veacuri întregi un tratament nedrept, istoria Irlandei nu este decât un lung și dureros martiriolog. Aproape unanimitatea englezilor recunosc aceasta.

Totuși grație luptelor religioase de secole dintre catolici și protestanți care se menține până azi între Irlanda și Ulster, grație agitației conducătorilor provinciei Ulster și propagandei fanatice prin care a animat masele, Anglia trece azi prin cea mai gravă criză dela căderea dinastiei Stuartilor și dela războiul contra Transvaalului, criză care va avea o repercutare atât în politica internă cât și în politica externă.

Amenințarea revoluționară a protestanților că se vor opune cu armele contra legii prin care se va acorda autonomie Irlandei, îngrijeste serios ministerul englez. De aceea a ordonat mobilizarea și trimiterea unui corp de armată în provincia revoltată, pentru a se înăbuși fără răgaz ori ce început de mișcare revoluționară.

Pentru a evita furtuna care începe a se deslăntui, primul ministru Asquith a făcut acum câte-va zile o propunere care ar putea împăca și tendințele intransigente ale protestanților din Ulster și actul de dreptate al autonomiei Irlandei pe care li așteaptă un popor de 4 milioane. Asquith a propus ca provincia Ulster să fie exclusivă timp de 6 ani din noul stat irlandez, în această perioadă protestanții ulsterieni având timpul să se convingă că noul stat nu va înfrânge dreptul nimănui. Partizanii ulsterieni n-au primit propunerea primului ministru și rezultatul a fost creșterea agitației revoluționare din provincia Ulster, și trimiterea de trupe engleze contra răsculaților.

Momentul este foarte grav. Anglia care a fost pentru toate popoarele model de înțelepciune și de mo-

derățune, este prinsă într'un vârtej tragic. Doi generali cari comandau trupele trimise contra Ulsterului au demisionat, nevoind să comande într'un război civil. In Ulster mișcarea revoluționară la proporții foarte mari. Manifestațiunile au loc în toate orașele și satele. Fără nici o deosebire de clasă, toți locuitorii se prepară de rezistență, în floca zi se duc la exercițiile militare. Toți s au unit în acelaș scop de a rezista prin violență, în aceeaș credință a organizației și puterii lor. Guvernul englez e hotărât a reprima cu energie revolta. Ciocniri sângeroase între cele două părți protivnice se pot întâmpla din moment în moment. Ministrul Winston Churchill ar fi declarat că „câte-odată vărsarea de sânge e necesară și valorează mai mult decât propaganda ideilor.” — Guvernul ar fi deșis să aresteze toate căpeteniile ulsterienilor revoltati. Aceasta va deslăntui furtuna.

Dacă este o nedreptate ca 4 milioane de irlandezi să fie guvernați în afară de voința lor, ar fi aceeaș nedreptate ca doleanțele—unele legitime— a 900.000 de ulsterieni să nu fie înute în seamă. De aceea ultima propunere a primului ministru putea fi o formulă acceptabilă de amândouă părțile. Aci apar însă interesele personale care nu se puteau satisface dacă se primea formula lui Asquith.

Cine știe dacă revolta declarată în Ulster nu va fi semnalul unor adânci și nenumerate revolte în întreaga Anglie și chiar în întinsul său imperiu colonial.

Însă în tot cazul orele tragice pe cari le trăește azi Anglia vor avea o repercutare imediată asupra politicii externe și »Tripla înțelegere« fiind lipsită de întreg sprijinul al marel puteri maritime, va perde poate în favoarea »Triplei alianțe« hegemonia ce a căștigat-o în toamna anului trecut la semnarea tratatului din București.

S. Gărdhoard.

Sărbătorirea d-lui Octavian Goga.

Sibiu, 13/26 Martie 1914.*

Societatea română din Sibiu a sărbătorit ieri, în 12/25 Martie, printr'un splendid banchet pe poetul Goga, din prilejul succeseilor sale nemeipomenite avute pe scena teatrului național din București cu drama sa »Domnul Notar«. Aproape o sută de persoane s-au întrunit în sala cea mare a restaurantului »Stadtpark« să sărbătorească pe acela care a început înainte de aceasta cu un deceniu să cânte patimile noastre și să le spuie lunei mari — și care a răsuțit să dea lumeturei românești o operă care a cutremurat întreaga suflare românească.

Participanții la banchet.

Participanții la banchet au fost următorii :

- Oct. Goga. I. Droc. N. Ivan. I. A. de Preda. L. Tritean. N. Togan. Dr. O. Russu. I. Simu. (Sas-sebeș). Dr. V. Bologa. Dr. I. Preda. Dr. I. Bou. Dr. I. Lupaș, (Săliște). Dr. C. Proca. I. Teculescu, (Alba-Iulia). Dr. A. Fodor, (Alba-Iulia). Dr. N. Comșa, (Săliște). N. Borzea, (Făgăraș). Dr. I. Fruma. Dr. S. Day. Dr. E. Păso. Dr. I. Popp, (Alba-Iulia). V. Stoica. I. Ogoiu. Dr. T. Petracu. (Tălmaciu). D. Vulcu. Dr. O. Ghibu. Dr. N. I. Ițtu. I. Comșa (Săliște). N. Hențu. (Săliște). Dr. L. Turcu. Dr. A. Mișle. Dr. L. Balint. E. Comanescu. A. Crișan. S. Oprean. Dr. I. Voina. Dr. A. Moga. (Sas-sebeș). N. Ciucean, primarul Rășinariilor. E. Cioran, preot, Rășinar. Ing. N. Păunfiliu. A. Popovici. C. Popa. T. Păcaș, (Galați). Dr. I. Rațiu, (Blaj). N. Negruțiu, (Blaj). Dr. V. Muntean. Dr. P. Roșca. Dr. V. Raicu. N. Idraill, țaran d'n Rășinari. Dr. I. Bucur (Rășinari). V. Tordășianu. Tim. Popovici. P. Borzea, (Viștea sup.). Dr. Z. Gheaja. Dr. I. Mateu, Dr. I. Muțiu. Dr. S. Dragomir. Dr. I. Broșu. E. Todoran. H. Avram. N. I. Ușoiu. I. Vătășan. I. Duma, (Petroseni). T. Pacală, I. I. Lăpădatu. N. Solomon, (Porumbacu sup.). R. Bucșa. O. Neagoș. O. Fulea. N. Bratu. S. Roșca. I. Enescu. I. Schiopu. Șt. Hoer. V. C. Osavadă (Hunedoara) D. Mohan. R. Cosma. V. Vlaicu. I. Rebeș. I. Manța, (Gurariului). R. Simu. E. Verzariu. C. Popp. ș. a. ș. a.

* Din un raport mai lung ce l-am primit despre sărbătorirea d-lui Goga la Sibiu, din lipsa de spaț, dăm azi o parte. Luni vom continua. — Red.

Toasturile.

Primul toast l-a ridicat aserul consistorial Lazar Triteanu, apoi a luat cuvântul protopopul dela Săliște, D. Dr Ioan Lupaș, un vechiu și intim prieten al postului

Vorbirea dlui Lupaș.

Domnilor!

Dați-mi voie, ca după discursul avântat al fratelui Triteanu, să rostesc un cuvânt în numele preținilor sinceri, al sărbătoritului, în numele preținilor, cari doresc să ridice importanța operei lui la locul ce se cuvine unei opere de valoare neperitoare, ca expresiunea unor înalte idei morale și naționale, care prin acordurile puternice a sunat ca o trâmbiță de alarmă, menită să trezească la viață nouă sufletul unui popor, întreg.

Nu doresc să continuu în aprecierea valorii artistice a operei create de amicul nostru. Mi-a revenit datorita numai, ca în numele celor mai sinceri prețini ai lui Goga să rostesc și eu un cuvânt. S-ar părea, că e lucru ușor a vorbi despre un prețin, și totuși nu e așa. Cred, că veți înțelege, că oricând este vorba despre un prețin iubit din copilărie, nu ne putem revărsa sentimentelor, nu ne putem îngrađi în marginile obiectivității, căci precum nu este posibil să iubești pe cineva obiectiv, tot astfel nu este posibil nici să vorbești obiectiv despre acela asupra căruiu se concentrează toate razele dragostei noastre. In aceste momente de sărbătorire se trezesc multele amintiri, ce ne leagă de momentele petrecute din cea mai fragedă vârtă.

Cu drag îmi aduc aminte de curtea lui Iosif preotul dela Rășinari, unde am avut ocazie să petrec frumoase seri în mijlocul familiei preotului Iosif, și unde cunoștințele literare se sorbeau aproape la fie-care prânz și cină deodată cu lingura de zamă.

Atmosfera aceasta atât de intelectuală și curată a casei preoțești, a fost leagănul, în care s'a dezvoltat talentul puternic al amicului nostru. Numai așa se explică, că din casa aceasta a putut să iasă un geniu adevărat al neamului nostru, care este mărit și înălțat astăzi de toată suflarea românească.

Ce cale de înălțare triumfală este aceea, pe care a reușit s-o percurgă Goga din modesta chiliuță studențească din Zeughofplatz până la cele mai înalte trepte de ordin cultural și politic, în literatură și publicitate, urmăriți de dragostea înțelegătoare a celor buni, dinconjurat de strălucire și însoțit de stima și iubirea colegilor săi.

In sufletul amicilor lui, în sufletul acolora, pe care luptele aprige ce le a purtat cu avânt tineresc, ne-a făcut înțelegători deplin ai poetului, se deschide acum un semn de întrebare și cere un răspuns. Mi se pare, răspunsul corect este, că drumul lui de triumf se datorește împrejurării, că piletinul nostru a fost un om al ideii, un luptător cu credință tare în dreptatea și sfințenia idealului nostru național, un luptător nelnicrat, pe care n-a putut să-l abată din drumul său nici o coaliție înjghebată de interese egoiste, cari a deseori reușesc să sugrumă câte o pornire nobilă, să pună stăvilie în mersul spre biruință al unei idei, cum s'a părut chiar un moment, că ar fi zădărnici și lupta lui Goga pentru intelectualizarea tuturor manifestațiilor vieții noastre publice, pentru procesul atât de firesc al primenirii, pentru intronizarea virtuții, a meritului și talentului real școlu, unde fuseră instalate alte însușiri...

Această luptă pentru idee — mi se pare — își are acum un loc de popas, de biruință, trebuie să fie un moment de reculegere și de satisfacție, căci o idee nu se poate sugruma, nici smulge din sufletul nostru și nici o pedecă nu o poate oprî în mersul ei triumfal. Ea trebuie să ajungă la biruință, când puterea de viață a ei se manifestă cu atâta tărie și când energia, cu care e susținută, este mai puternică decât orice coaliție de interese...

Un alt poet tânăr al Ardealului, Iosif a spus, că poeziile sunt lacrimile postului, lacrimi, cari se prefac în mărgăritare, purifică inimă cotitorului și împodobesc literatura națională a unui popor.

Eu știu, că însuși Goga a avut câtăva vreme această concepție a poeziei, însă a părăsit-o în momentul, când a simțit, că poporul acesta are lipsă de ast-fel de mărgăritare cari să fie cristalizate din lacrimile tuturor, din lacrimile de suferință și din nădejdele de mai bine ale unui neam întreg. De aceea din an în an pătrunde tot mai mult în scrisul său concepția militantă, concepția dinamică, din care au răsărit mărgăritare, ce strălucesc, ca un foc aprins pe culmi, sună ca niște fanfare de luptă pentru toți Români cu capul și cu inima la loc, a răsărit poezia lui viguroasă și proza fulgerătoare cu a-

Jutorul cărora a reușit — am putea zice, că a reușit sub raport moral și cultural — să clatine granițele (Așa-i! Aplauze.)

Pe aripa geniului său a reușit să ducă crâmpoale din Ardealul nostru în centrul țării românești. Astăzi, când însuflețirea curată a neamului se aprinde și izbucnește la reprezentanța pieșei lui Goga, ne va erta, cred, oricine, că vrem să avem și noi o parteică măcar din bucuria sărbătoritului nostru prietin.

Noi nu vrem astăzi să-l lăudăm, căci lauda lui o vestește toată suflarea românească. Noi ne bucurăm, că l'am regăsit și dorim să ne regăsim cât mai des în cercul nostru de prietini. Inchei cu dorință că această glorie tinăra și curată a Ardealului românesc, acest fecior al lui Iosif preotul, să poată adauge și spori salbele de mărgăritare înșirate până acum în volumele sale din lacrimile de suferință și din visurile de isbândă ale poporului nostru și să poate trezi și în sufletele cele mai chinuite de indoială »scântela D-zească« din focul sfânt al dragostei de lege, ce prin potopul veacurilor negre, ne-a luminat cărările pribegie. — Dumnezeu să-i ajute! (Trăiască)

Discursul dlui Goga.

După dl Lupaș a vorbit protopopul dela Alba-Iulia, d. Ioan Teculescu apoi d. Dr. S. Dragomir că citire multelor telegrame de felicitare, sosite la adresa dlui Goga. Au fost ia o sută de telegrame cu nenumerate iscălituri. Au fost acoperite cu aplauze mai ales cele din părțile nordice ale Ardealului din Bihor și din Maramurăș.

Telegramele acestea au fost o dovadă că nu numai societatea română din Sibiu îl sărbătorea pe Goga, ci toată suflarea românească din această țară.

După citirea telegramelor, între ropote de aplauze se ridică Goga, și rostește următorul discurs, care a fost ascultat cu o adevărată pietate și aplaudat cu frenesie.

Domnilor!

Când mă văd în mijlocul D-voastră inima mi-e stăpănită de sentimentele unei emoții, care nu mă încearcă decât la pragul casei părintești. Văzându-vă pe D-voastră am senzația, că am venit acasă, simț în jurul meu plutind căldura unei intimități familiare, mă simt reintegrat sufleteste între ai mei.

Cum stau așa și trec cu ochii peste fețele D-voastră văd parcă n'ai împede repezaua acunsă a sufletului meu, cum s'a urzit de la început și până astăzi. Aceasta întâinire a noastră lui trezește senzații retrospective; momentele, pe cari le petrecem acum împreună, îmi dau impresia unui popas în sușul pe un munte. M-am oprit și întorc ochii înapoi. Văd deșert, to mai departe, până în zăni senini ai copilăriei. Pe drumul, care se perde în vale, drum g'eu, plin de cotituri și semănat cu destui bo'ovani, mă văd urcând alături de d-voastră. Vă văd pe cei mai mulți, sub ochii cărora ne-am plimbat cele dintâi năzuinți ale sufletului. De aceea mă năvălesc amintiri acuma, visuri, cari au murit pe drum, gânduri, cari sau risipit pe la cotituri. Și așa pe rând, clipă de clipă, din cuvintele d-voastră cari s'au spus și din mulțimea frământărilor mele, cari nu se pot spune, mi se reconstruiește pentru moment mozaicul întreg al unei vieți, din ziua, când am trecut întâia oară cu căruța dumberava Rășinarului și până astăzi, când am văzut lumina rampel la București.

Aceste două ceasuri deci, cât stăm alături, taie valuri adânci în sufletul meu și ca ori-ce revedere sunt un prilej de cercetare a conștiinței, un prilej de spovedanie în fața propriului tribunal de simțire.

Domnilor! Stând acum și privind în mine însu-mi, înțeleg tot mai bine, că sentimentul de înămitate familiară a acestor clipe purcede din înrădirea tainică, care ne leagă pe noi toți într-un mănunchiu. Suntem una, același aluat, același suflet, revărsat în miile de părțilele. O mare întinsă închegată din înfrățirea miliardelor de picături. Câte o undă e mzi domoală, câte un val se ridică mai sus la suprafața apel dar toată mișcarea aceasta se pornește din unul și același rezervoriu de energie latentă.

Acest rezervoriu al nostru este conștiința noastră națională. Suntem cu toții pătrunși de ideea, că noi pe acest pământ avem datorita să desrobim și să păstrăm neștirbit un colț de umanitate ca aspectele lui particulare. Suntem convinși, că sufletul acestui neam al nostru este un accent prin care se completează universalitatea de simțire a omenirei și că ori-cine ar tinde la desființarea noastră, trebuie pedepsit în numele ordinei morale eterne, trebuie pedepsit, ca un tâlhar al evoluției umane. (Așa-i! Aprobări puternice.)

Domnilor! Pe aceasta credință se

ntemeiază etica sbucumărilor noastre. Noi o slujim deopotrivă, fie-care după puterile lui. Indrumările ei trebuie să ceară cuvânt și în arta care deschide totdeauna drumul primărilor omenestii. Aceasta m'a îndemnat să caut a încheia între altele o lucrare dramatică, care să reoglîndească, într-un cântec limitat, realitatea vieții dela noi. Am dus deci la București un colț de Ardeal, cu luminile și umbrele lui.

E datorită celor chemați să lămurască rostul artistic al operei mele. Pe mine de astădată mă preocupă o chestiune de alt ordin. Este, domnilor, chestiunea unității sufletestii a poporului nostru, care ni s'a lămurit definitiv cu acest prilej. Petecul de Ardeal, domnilor, pe care l-am dus la București, a smuls și acolo aceleași note de dragoste sinceră, ca aici la noi acasă. Țăranul nostru, legat de pământul lui, a stăruit aceeași simpatie și milă, negatul cu măruntălele putrede a stăruit aceeași deslănțuire de scârbă, preotul, vrednic reprezentant al tagmei, a fost privit cu venerație, ca și la noi. Lucrarea mea, care căuta să prindă într-un mănunchiu o serie de tipuri reprezentative ale vieții din Ardeal, a găsit drumul la inima fraților noștri din regat și am satisfacția, că Mitruț al nostru, bietul nostru țăran năcăjit e acolo pe malul Dâmboviței la el a casă.

Această satisfacție e superioară unei bucurii trecătoare de autor. Prin această înțelegere desăvârșită a unei lucrări de caracter local, regional, se desface invățământul hotărâtor pentru conștiința noastră publică, că neamul nostru de pretutindeni, deși întretăiat de atâtea graniți meșteșugite, are un singur trup și un singur suflet.

Țin să relev și în fața D-V. acest mare adevăr, care ni s'a accentuat cu atâtea tărie din acest prilej, această conștiință a unității noastre sufletestii, care trebuie să ne fie cel mai puternic razim în lupta ce o ducem aici pe pământul nostru pentru câștigarea drepturilor ce ni se cuvin.

Sprijiniți pe acest adevăr, noi ne dăm seama, că orice lovitură, aplicată în orice parte a acestei unități, se repercutează asupra întregului trup și trezește același durere. Sprijiniți pe acest adevăr noi trebuie să avem o nouă înțelegere a dărilor naționale, a idealului pentru ziua de mâine, o mai puternică conștiință o propriei valori.

Indrumați de acest adevăr noi vom ști da răspunsuri eventuale tuturor acelor... fire-ar streini, sau fire ar de ai noștri, — car' ar crede, că pot face tărg iertin cu problemele de existență ale unui popor.

Cu sufletul întărit de puterile, pe cari ni le dă acest învățământ, privim noi astăzi pulsul agitat al istoriei universale din jurul nostru și avem mai mult ca ori-când încredere în viitor.

Permiteți-mi să văd în întâlcirea noastră de astăzi sărbătorirea acestui prețios învățământ, care lărgiște perspectivele orizonturilor unui popor luptător.

Vă mulțumesc Domnilor! Să trăiți la mulți ani! (Trăiască, Vivat, Aplauze Aclamări).

După frumoasele cuvinte ale lui Goga, cari pot sta cu mândrie alături de tot ce a scris el mai frumos în viața sa, se ridică asessorul consistorial Nicolae Ivan, și rostește un discurs în onoarea serbătorului.

După d-l N. Ivan a vorbit preotul din Rășinari, Emilian Cloran, care aduce lui Goga omagiile locului său natal. Satul lui Goga e mândru că a putut da neamului românesc un astfel de om: căruia vine să-i aducă acum expresiunea celei mai curate iubiri și admirații. — Ii răspunde d-l Goga: Noi Românii de pe aceste plaiuri n'avem țară, noi avem numai sat. Satul e totul pentru noi. De aceea ne este el atât de sfânt și de aceea ni-se umeple sufletul de cele mai înalte simțăminte, când îi auzim numele și când vedem oameni cari ni-l amintesc. (În fața d-lui Goga se aude la masă: primarul din Rășinari I. Ciucean, un al doilea țăran, I. Izdrailă, preotul și medicul din Rășinari). Dorește să vie cât mai curând timpul ca să nu mai avem numai sat, ci și țară. — (Aplauze frenetice).

După aceasta a urmat partea neoficioasă a banchetului, cu cântece, cu glume, cu comunicări de momente interesante dela banchetul din București, oferit d-lui Goga — până cătră miezul nopții, când lumea adunată s'a îndepărtat înălțată sufleteste.

A fost acesta nu un banchet ca orice banchet, ci o manifestație culturală și națională fără precedent în viața noastră publică.

Goga, care ni-a înțeles toate durerile noastre, a fost îmbrățișat cu

toată dragostea noastră, atât în România cât și la noi.

E un semn al vremii și avem tot dreptul să fim cu încredere în viitorul nostru, care trebuie să fie mai bun și mai frumos!

(Va urma)

Correspondent.

Atentatul politic din Paris.

Un articol senzațional.

Ziarul »Bonnet Rouge« a început publicarea destăinuirilor privitoare la cauzele campaniei ziarului »Figaro« în privirea fostului ministru Caillaux.

»Bonnet Rouge« declară că se formase o asociație de financieri și industriași, cari se hotărâseră să combată proiectul relativ la impozitul pe venit. Această asociație a pus sume însemnate la dispoziția unor ziare cari se însărcinaseră să ducă campania împotriva impozitului. Intre aceste ziare era și »Figaro« care a primit o sumă foarte însemnată. Calmele se hotărâse să uzeze de toate mijloacele în lupta sa contra lui Caillaux.

Prietenii fostului ministru declară, că dacă atitudinea ziarului în chestie nu se va schimba, ei vor recurge la armele ce le posedă împotriva lui »Figaro«.

»Bonnet Rouge« declară că fostul director al ziarului »Figaro« era un om de atac, care întreținea relațiuni cu fostul prim-ministru Barthou. Acesta știe, că fostul ministru de finanțe Caillaux e în posesiunea unor documente, cari ar putea să-l compromită pe fostul ministru, dacă ele vor fi publicate în cameră s'au prin presă. În urma dorinței prietenilor săi, d. Caillaux s'a abținut de o camdă de la publicarea acestor documente.

O cerere a d-nei Caillaux.

Telegrame din Paris confirmă că la sfârșitul interogatorului d-na Caillaux a rugat pe judecătorul de instrucție să întrebe pe președintele Poincaré dacă ar fi dispus să dea explicațiuni asupra unor chestii, cari au o deosebită importanță pentru apărare.

Două scrisori.

Suntem rugați a da loc următoarelor două scrisori:

Doamnă Prezidentă!

Cetind despre nobilele nizuințe ce urmărește «Uniunea femeilor române din Ungaria» cu scop de-a ridica un orfelinat pentru micii orfani români, am aranjat noi subscrierile o audiuințe muzicală—declamatorie în beneficiul orfelinatului contemplat de «Uniune».

Suntem fericeți a transpune la adresa D-Voastră rezultatul modest al acestui prime încercări a noastre în suma de 100 coroane prin asemnare postală.

Vă rugăm, Doamnă Prezidentă să primiți cele mai distinse sentimente de stimă ce Vă păstrăm.

Deva, 23 Martie 1914.

Alexandra Moldovan, Lucia Hosszu, Marietta Olariu, Aneta Renghea, Ana Savu, Eugenia Moldovan, Viorela Schuster, Veturia Rusan.

Iată și răspunsul Prezidentei Uniunii către Domnișoarele române:

Sîmțate și iubite Domnișoare!

Acțiunea D-Voastră frumoasă prin care a-ți dat concursul Uniunii noastre, pentru sporirea colectei sale, menite spre crearea Marelui Orfelinat, ce va adăposti pe săracii copii români, lipsiți de părinți, este cât se poate de laudabilă. Prin faptul acesta nu numai că v-ați înrolat în serviciul cauzei noastre mari, căreia noi femeile române am hotărât a ne consacra cu sîmțente, dar ne dați puternica garanție că D-Voastră, generațiunea ce ne urmează, ne veți sta în ajutor în timpul de față, iar pentru viitor veți fi vrednicele urmașe în toată misiunea grea ce vă așteaptă.

Constatănd primirea sumei de 100 cor. venitului rezultat din Audiuința muzicală aranjată de D-Voastră, Vă rog să primiți cea mai călduroasă mulțumită cu dorința ca exemplul D-Voastră să fie urmat de toate Domnișoarele române.

Brașov, 13/26 Martie 1914.

Cu deosebită stimă

Maria B. Baiulescu,
Prezidenta Uniunii femeilor rom. din Ungaria.

Dela societatea „Petru Maior.”

Budapesta, la 24 Martie n.

Serata muzicală împreună cu dans aranjața de Societatea noastră Duminecă, în 1. Martie n. a. c., a avut un succes foarte frumos, din toate punctele de vedere. Am avut seara un public număros și foarte distins, atât din Budapesta cât și din afară, mai ales de pe la Arad, Beiuș, Blaj, Oravița, și alte părți. Programul a fost executat precis și cu simț, spre deplina mulțumire a auditorului. Petrecerea a fost intimă, însuflețită și românească.

A fost serata noastră un minunat prilej de întâlnire a lumii românești din Budapesta, o ocazie bună pentru tinerimea universitară de aci de a se apropia, de a se uni tot mai mult sub farmecul cântării și dansului românesc, sub flamura societății academice »Petru Maior«.

Și, animația, care a stăpânit în tot decursul seratei și al jocului, precum și deplina mulțumire, cu care s'a depărtat publicul în zorii zilei, sunt o dovadă că scopul moral al petrecerii noastre a fost atins pe deplin.

Același lucru îl constatăm cu plăcere, atât cu privire la partea materială a succesului. Societatea noastră, care luptă încă cu mari greutăți, sub raportul financiar, prin această serată a putut să se salteze puțin, din cele mai urgente lipsuri ale sale, fără să atingă fondurile cum sunt d. e. chiria localului societății pe un sfert de an, încurajarea nizuințelor sportive și alte trebuințe mai mărunte. Pe lângă taxa obicinuită, s'au făcut multe suprasolviri la cassa și au sosit contribuții și cu poșta. Tuturor marinimoșilor donatori, exprimăm în numele și din încredințarea Societății, cele mai calde mulțumite.

Pentru Societate:

Alexandru Lupeanu, Vasile Petrascu,
președinte. onasiar.

ȘTIRI.

— 14 Martie 1914.

Comitetul societății noastre teatrale s'a întrunit astăzi la orele 3 p. m. la o ședință plenară sub prezidiul d-lui dep. Dr. Alexandru Vaida-Voevod, noul președinte al societății noastre teatrale. Pe lângă membrii brașoveni ai comitetului participă la ședință și membrii externi, d-nii Dr. G. Dobrin, Dr. Iuliu Maniu, V. Goldiș și Dr. V. Branisce.

Din calvarul pressei românești. Procurorul din Oradea-mare a intentat proces »Poporul Român« pentru articolul »Cătră Ro mână din comitatul Aradului« scaldit de comitatul clubului comitatens român din ctul Aradului și »Cuvântul nostru cătră frații români din comitatul Aradului«, publicate amândouă în nrul 31 din 10 Oct. 1913 al acestei foi.

Trăim doar în era »împedării«!

Excursiunea studenților noștri în Italia. Itinerarul călătoriei de studii a studenților din clasa VII-a a liceului din Brașov, sub conducerea d-lui prof. Dr. I. Biaga, s'a stabilit, după cum aflăm, astfel: Budapesta, Fiume, Abbazia, Veneția, Florența, Roma, Neapol, cu Pompei, Vezuv, Capri și Solifera. Din Neapol vor merge la Brindisi, apoi cu trenul la Corfu, Patras și de aci, cu trenul, la Atena. Din Atena peste Constantinopol, acasă.

Procesul călîmăreș. Abia acum după trei ani, a luat sfârșit celebrul proces intentat contra deputaților, cari bombardaseră cu călîmăre și protocoale pe primministrul de pe acea vreme, Khuen-Hedervary. Am amintit la timp, că tabia regească osândise pe fostul deputat Zakariás la o lună închisoare și 100 cor. pedeapsă în bani, pe Markos și Hoffmann la câte 15 zile închisoare, iar alți trei acuzați au fost achistați. În urma apelului înaintat de procuratură, Curia a ridicat acum osândă lui Zakariás la 5 luni și 14 zile închisoare și 800 cor. amendă în bani. Markos a fos osândit la 5 luni și 14 zile închisoare și 400 cor. amendă în bani, iar Hoffmann la 4 luni și 14 zile închisoare și 600 coroane pedeapsă în bani. Pe lângă aceasta toți trei au fost osândiți la pierderea oficialului pe un an.

Alt spion rus. Din Innsbruck se anunță în împrejurimea întâriturilor Tirolului—sudic, aproape de Mori, a fost prins și arestat un strein suspect, care fotografiasse mai multe șanțuri și ziduri ale întâriturilor. Deșinutul a declarat, că ar fi un comerciant din Budapesta — și-a dat numele de Seitz — și că numai din plăcere luase fotografiile ale acelor întărituri romantice. Autoritățile din Innsbruck însă au aflat că nu și-a dat numele adevărat și că dansul ar fi

un colonel rus, în etate de 45 ani, care se întreținu-se mai mult timp în Meran. Se spune, că autoritățile militare i-ar cunoaște numele adevărat, dar îl țin în secret.

Iară pe urmele lui Cătărău.. Ziarele ungurești primesc din Triest știri, că ziarul »Piccolo« are din Neapol o informație, după care poliția de acolo a pornit cercetări pentru prinderea lui Cătărău și Kirilow, despre cari ar fi simțit că se află în Neapol.

— În multe locuri a mai dat poliția de urmele atentatorilor, dar numai cu urma a rămas.

Spre România. Din Odorhei se anunță că în acel comitat (săcuiesc) crește în continuu numărul emigranților. Anul trecut au fost liberate peste 1000 de pașapoarte, iar în anul acesta se sposesete tot mai mult numărul celor ce pleacă peste graniță. Numai în luna Ianuarie au fost înaintate 527 de rugări pentru liberare de pașapoarte dintre cari oficialul viceșpanal n-a liberat decât 282. Trei sferturi din numărul pașapoartelor e pentru România.

Pagubele Angliei pe urma sufragetelor. În urma faptului, amintit și de noi, că o sufragetă engleză nimicește un tablou prețios al lui Velasquez, — un ziar englez a căutat să facă o statistică a pagubelor cauzate până acum de năbădăioasele sufragete. Natural că nu au fost computeate decât pagubele mai mari, ca prăbușiri de edificii, nimicirea monumentelor istorice, stricarea instalațiilor de căi ferate etc. Pagubele mai mărunte, produse prin incendieri și explozii mai mici, spargeri de ferestre etc. n-au fost socotite în această statistică. Și cu toate acestea suma pagubelor se urcă la 974 555.348 coroane, așadar aproape la un miliard. Foaia engleză adaugă, că totalul pagubelor mai mici — aci necomputeate — trece peste un milion și că dacă ar adăuga și prețul tabloului lui Velasquez, atunci pagubele pricinuite de sufragete trec peste un miliard de coroane.

Abdul Hamid pe moarte. Știrea de alaltăieri sosită din Constantinopol, după care exsulantul Abdul-Hamid ar fi în pragul morții, o întărește o telegramă a ziarului »Echo de Paris«. Exsulantul — spune acel ziar — refuză orice ajutor medical. Nu lasă în apropierea sa pe nime. Numai câni și pisicile le mai poate suferi în jurul său; de oameni se îngrozește, tremură la vederea lor. În urma unui ordin al ministrului de război, cea mai mare parte a actelor lui Abdul-Hamid au fost arse.

Garibaldi în cinematograf. Doi bărbați italieni de mare valoare și-au luat angajamentul de a da Casei »Cines« din Roma, viața lui Garibaldi. Enrico Ferri profesor de antropologie criminală la Universitatea din Roma, scriitor și conferențiar ilustru, va scrie viața lui Garibaldi în 100 de tablouri, urmărind pe eroul legendar, din copilărie până la moarte. Ferri studiază tot ce s'a scris asupra lui Garibaldi de cătră Dumas, Abba, Jessie Mario, Vecchi, D'Annunzio, Curatolo etc. Scenele se vor face pe locul războaelor, la Montevideo în America, în Franța, în Italia, la Quarto, lângă Geneva de unde Garibaldi plecă în Sicilia cu cei o mie, la Dijon, la Marsala. Numai pentru înțrarea în Neapole s'au aneajtat câteva mii de oameni. Toate episoadele extra-ordinare din viața așa de aventuroasă a eroului italian, vor fi ilustrate de Ferri, care la 50 de mii de lei; iar Mascagni va comenta în muzică, pentru 100 de mii de lei, enormul film. Contractul e deja făcut și 44 de scene gata. Casa Cines a și închiriat 4 teatre din streinătate pentru pregătirea acestui grandios film.

Cea mai mare închisoare pentru femei se va ridica în New-York. Planul clădirii e terminat deja. Colosul-clădire va fi de 14 etaje, cu închisori, pregătite anume pentru deținuții-femei. Frontul ei va fi de 76 urme lat și 100 înalt. Se va ridica chiar în mijlocul New-Yorkului, în Tanderlou, partea orașului, în care se află cele mai multe localități de petrecere, servind astfel ca un »memento«, atât pentru cei de afară cât și pentru deținuții. Tot în această clădire va funcționa și un institut de corecțiune pentru fete. Costul clădirii se ridică la peste 500.000 dolari.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Pentru membrii »Reuniunii economice din Șcheii-Brașovului«. Fiind avertați, că în zilele acestea vom primi cei 200 frângari (duzi), promiși de secția din Szegszárd, pentru prăsierea viermilor de mătase rugăm pe membrii Reuniunii, cari doresc să aibă frângari, să anunțe aceasta biroului Reuniunii.

Totodată publicăm și câteva îndigitări referitoare la plantarea acestor frângari: înainte de a-i planta, neconditionat să-i lășăm să stea 36 ore într-un amestec de lut îmuit cu apă și gunoi de vită. Dacă vom să plantăm

frângarii în școala de pomi, în care avem și pomi cu trunchiul mai înalt, vom planta frângarii așa, ca șirele să fie la un metru depărtare unul de altul, iar frângarii să-i punem în șiruri la 60 cm. depărtare, pentru ca astfel să se poată desvolta.

În o tablă să punem numai frângari, cari au trunchiul egal în grosime, căci numai în modul acestase vor desvolta uniform.

Dacă vom să-i folosim pentru gard viu, la plantare să lășăm între frângari o distanță de cel puțin 30 cm. Dacă vom însă să facem gard dublu șirele să fie la o depărtare de 45 cm., iar pomișorii să nu-i punem față în față.

După ce i-am plantat, tăiem frângarii, la o înălțime de 25 cm. de la pământ, deasupra unui mugur. Aceasta e toată îngrijirea ce i-o dăm în anul plantării. Frângarii cari îi folosim ca gard viu, după plantare îi tăiem, la o înălțime de 6—8 cm. de la pământ, deasupra unui mugur.

Convocare.

Adunarea generală ordinară a »Asociațiunii pentru sprijinirea învățăcelilor și sodailor români meseriași din Brașov« se va ține *Duminecă în 12 Aprilie 1914 st. n. la orele 3 p. m. în localul »Asociațiunii«, strada Orfanilor 3.* cu următorul program: 1. Deschiderea adunării prin președinte; 2. Alegerea unei comisii de 3 membrii pentru verificarea procesului verbal al adunării. 3. Raportul Comitetului pe anul de gestiune 1913. 4. Raportul casarului pe an. 1913. 5. Raportul comisiei adun. generale despre cenzurarea socotelilor pe a. 1913. 6. Votarea bugetului pe a. 1914 și 7. Eventuale propuneri. cari au să se facă dupăcum prescrie art. XIX. din statute. — Închiderea adunării.

Nota: Conform art. XVIII. din statutele »Asociațiunii«, vot și drept de alegere activ și pasiv au numai membrii ordinari, fondatori și protegători, cari și-au plătit taxa. Cellați membri ai lui nu vot consultativ.

Petru Pop, președ. Asociațiunii.

Dela comună. În ședința de alaltăieri a comunei s-a ales comisiunea permanentă a consiliului comunal, din care fac parte și membrii români Dr. Baiulescu, I. Lengheru și A. Vlaicu.

— Au fost trecuți la pensie consilierul comunal Stenner, căpitanul poliției Farkas, șef-contabilul Horvath și judele comunal Schneider.

Conferență. Duminecă va avea loc în sala gimnaziului o conferență cu proiecțiuni luminoase despre »Descoperirea polului sudic« ținută de d-nul asesor consistorial Mateu Voileanu. Conferența se ține sub egida desp. »Asociațiunii«. Începutul la orele 6 seara. Înțrarea 20 fileri.

Panorama universală. Măne, dar numai măne Duminecă se va vedea în panoramă *America de nord.* Luni panorama va fi închisă.

Reuniunea femellor române din Zărnești a mai primit ulterior în favorul balului dela d-l Andreiu Coleșiu farmacist și dela d-na Clemansa I. Ghilț, ambii din Focșani, câte 20 lei. Pentru aceste frumoase oferte le aduce și aici cea mai vălă mulțumită. — I. Stroevoiu, secretar.

Urania-Kino. Duminecă în 29 Martie la jum. 4, 6 și 8 ore. »Pathe Journal« Banditul câmpilor de zăpadă dramă siberiană. »Dansul Tango« colorat. »Jertfa« dramă mișcătoare din viața marinariilor în 3 acte, în rolul principal Henny Porten. Christian înfînțează o prăvălie, comic. Nik Wiuter și otelul din castel șlager detectiv interesant în 3 acte. Viena la Clarel. Din cauza teatrului german stabilimentul Urania-Kino nu va ține în luna Aprilie reprezentații.

ULTIME ȘTIRI.

București, 28 Martie. În ședința de eri a camerei s'a dat cetire a doua oară propunerii de revizuire a Consuțiției. A luat cuvântul d-nii Carp și Filipescu.

Budapesta, 28 Martie. Adunările comitatelor Cluj și Gőnőr și-au exprimat încrederea în politica de naționalități inaugurată de contele Tisza.

Budapesta, 28 Martie. Foaia oficială publică legile sancționate privitoare la reforma curților cu jurați și la reforma legei de presă.

Proprietar:
Tip. A. Mureșianu: »Brașov« și »Comy«
Redactor responsabil:
Ioan Broten.

A sosit: un mare asortiment de haine moderne, de primăvară, pardesiuri, haine pentru bărbați, băieți și copii, Costume și jachete penru fetițe. în magazinul

Depner, Roth & Westemean,
BRAȘOV, Strada Vămei Nr. 3.

Ori cine se poate convinge înainte de ași procura haine, despre calitatea bună, executarea modernă și solidă a hainelor.

rețuri moderate fixe.

Comande din provincie se eșcută iute și punctual.

3-25

AVIZ! Am onoare a aduce la cunoștința On. public că mi-a sosit pentru

Sesonul de Primăvară
cele mai moderne stoffe și modeluri.

26-50

Cu toată stima:

Gergely Sándor,
croitor de dame.
BRAȘOV, Târgul inului 28

Avem onoarea a aduce la cunoștință, că am ajuns în posesiunea

Isvorului Béla

apă minerală dătătoare de sănătate, care și de aci înainte o vindem sub firma

Frații FLEISCHER. Târgul boilor Nr. 3.

Cu vânzarea am început din 15 Ianuarie după acelaș sistem ca până acum. 10 sticle trimise acasă cose-10 bani sticla. Comandele date înainte de prânz se execută după prânz în același zi. Comandele se pot face prin telefon (Nr. 318) sau în prăvălia noastră strada Vămei Nr. 23. Atragem atențiunea, că maștul pularea apei minerale urmează cu mare îngrijire, sub controla severă a d-lui Ludwig Schuster. Trimiterea se face punctual de firma Frații Fleischer. Reclamațiuni eventuale ne rugăm a scrie adresa arendașului sau conducătorului depozitului. Rugându-ne a ne sprijini întreprinderea noastră semnăm cu toată stima

7-50

Frații Fleischer,
Depozit, Brașov.

Ludwig Schuster,
arendaș, Zizin.

MIHÁLY JENŐ

CROITOR DE HAINE BĂRBĂTEȘTI MODERNE.

BRAȘOV, Târgul inului Nr. 26, etajul I.

aduce la cunoștința On. public, că pe lângă croitoria pentru bărbați, am înființat și

Croitorie pentru dame.

Confectionez ori și care îmbrăcăminte pentru dame, costume, bluze, rochi după cea mai nouă modă, pe lângă prețuri moderate.

Cu ocaziunea sezonului ce se apropie rog sprijinul Onor. public pentru amândouă întreprinderi.

2-25

Cu distinsă stimă: **MIHÁLY JENŐ.**

Zugrav și văpsitor român.

Am onoarea a aduce la cunoștința Onor. Public române, că eșcut prompt, solid și pe prețuri convenabile lucrări de zugrăvit și văpsit.

4-4
Rugând P. T. Publicul să-mi acorde sprijinul binevoitor semnnez cu toată stima:

VASILE ARDELEAN-GRECU,
măestru zugrav și văpsitor.
Brașov, Valea Morilor C) Nr. 6.

Ștofederochi
Barhent.

Boa de blană,
Manșoane

recomandă cu preț ieftin
Fritz Prediger,
Strada Porții.

54-100

Linia Olanda-America
ROTTERDAM.

Societate de Navigațiune cu vapoare, Olandeză - Americană.

Firmă protocolată în Ungaria.

Mersul vaporului în fiecare săptămână.

ROTTERDAM-NEWYORK-KANADA.

Birou
Budapest VII., Thököly út 10

HEINRICH TISCHLER

MAGAZIN CU PĂLĂRII.

Noutăți! Pălării de primăvară pentru bărbați, băieți și copii asemenea și șepci.

Executare simplă, mijlocie și cea mai fină.
Formele cele mai moderne.

Prețuri solide. Engros și în detalii.

Depozitul fabricicii: Piața Franz-Josef Nr. 27.

...? DE UNDE?...
SĂ NE PROGURĂM HAINELE
PENTRU PRIMĂVARĂ ȘI VARĂ?

Numai
Dela firma românească
GEORGE SZÓCS

în magazinul de croitorie modernă de bărbați dați comanda în

Brașov, Strada Mihael Weisz Nr. 10.
(în casele proprii) dacă doriți a Vă înbrăca elegant și eștin.

La mine în prăvălie se gășesc stoffele cele mai bune de lână englezească și fabricate în țară și cea mai mare parte din acestea pot vinde sub prețul original. 8-10

Bine vojiți a da o comandă de probă la mine, uzând de toate avantajele sus zise și văzându-Vă cu plăcere.

Pentru croială bună garantez.
Cu stimă
GEORGE SZÓCS
croitor civil și militar.

Atențiune.

500 părechi încălțăminte, garantat solide, de bărbați, dame și copii, vând — în lipsă de loc — cu 25-30% mai ieftin, decât prețul obișnuit Totodată atrag atențiunea Onor. public, că mi-au sosit mari cantități de mărfuri de Paști în bogate și variate sortimente.

I. SABADEANU,
Magazin de încălțăminte.
10. BRAȘOV, Strada Porții Nr. 10.

5-10

Inainte de a comanda sau de a cumpăra!

Mă rogă Vă convinge ce ieftin, cu preț potrivit puteți cumpăra dela mine.
Cu toată stima

H. OSTERSETZER

Mare Magazin de Giuvaericale, obiecte de aur și argint.
BRAȘOV, TÂRGUL GRĂULUI Nr. 9.

Atelier propriu cu mașinării de precizie pentru reparaturi.

Pentru sezonul de primăvară și vară 1914.

In atențiunea On. public cumpărător.

Am onoarea a aduce la cunoștință, că din cauza renouării Magazinului meu, primesc comande pentru haine bărbătești din depozitul meu de stoffe englezești lucrata după cel mai nouă fazon, cu prețuri foarte ieftine. Poftiți a face această ocașie căci prețurile ieftine durează numai timp scurt.

Serviciu punctual.

Rugăm să fiu onorat cu comande cât de multe semnnez cu stimă

Kosa Albert

Magazin de haine Brașov Str. Mihail Weisz Nr. 6.

Abonamente la
„Gazeta Transilvaniei”,

se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau lunar.
Adminstr. „Gazei Transilvaniei”.

Balsamul Farmacistului A. THIERRY

Allein echter Balsam aus der Schenkels Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch.

este o dntorie vindecătoare la toate suferințele de plumăni piept, alină catarul și peripneumonia și tusea. Are efect eșcelent la laringită. Prin gargarizare împiedecă ditteritis, răgușală etc. Vindecă frigurile, Vindecă boale de ficat stomac intestine colică, sșthma, congestiune, acreeală în gât etc. Vindecă trănșii, hșmoride. Are efect purgativ, curăță rinichi, excită apetitul. Servește cu succes la dureri de dinți, folosit ca apă de gură întărește gingiile, delatură mirosul greu din gură și stomac, dureri de cap, șoldină etc. Mijloc bun contra limbricilor. Folosit extern pentru rane, foc viu, știale, arsuri, degerături, r e. — Să nu lipșească din nici o casă, cu deosebire când gra-reasă înflunța colera și alte epidemii. — A se adresa:

An die Schutzengel-Apotheke des A. THIERY in Pregrada bei Rohitsch.
12 sticle mici sau 6 dupli sau 1 sticlă specială costă 5 K 60 b. La comande mai mari prețuri scăzute.

Alifia Centifolia veritabilă,

opreșto și vindecă inveninarea sângelui, face operațiunea de prisos. Se folosește: la stagna-ea curgerei laptelui de prisos, dureri de piept, foc viu, suferințe vechi la picioare, oase, rani, umflături de picioare și carie; rani de lovitură, contuziuni, acoterea corpurilor ștreine ca tandări de sticlă, aschii, nășip, aice, ghimpi etc., la umflături abcese, aluă, umflături de unghii, bășiea, rani la picioare, rani produse de arsuri degerături, umflături de gât, rani la copii etc. etc.

2 borcane costă 3 K 60 bani, cu ramburs sau trimiterea banilor. Se capătă la farmacia Josef v. Török și la farmacia din Ungaria. En gros la Drogerien: Thalmayer & Seitz, Kochmeister Nachf. Brüder Rodanovits in Bpesta. Unde nu se află depozit să se facă comanda direct la

Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch.